

Miten kaupungista tulee oma?

Kaupunkipääoma ja nuorten eriytyneet suhteet kaupunkitilaan

Tarja Tolonen, Sinikka Aapola-Kari, Jenni Lahtinen & Matilda Wrede-Jänntti

Analysoimme artikkelissamme nuorten suhdetta kaupunkitilaan: heidän erilaisille tiloille antamia merkityksiä sekä kaupunkitilojen käyttöä ja niiden sosiaalisia ja materiaalisia ulottuvuuksia. Tutkimusaineiston muodostavat Nuoret ajassa -tutkimushankkeen karttatyöpajoihin osallistuneiden yhdeksäsluokkalaisten nuorten haastattelut kolmella kaupunkimaisella paikkakunnalla. Tutkimustehtävänä on tarkastella nuorten kaupunkituntemusta ja kokemuksia kaupungista heidän omana tilanaan. Hyödynnämme analyysissa kaupunkipääoman käsitettä, jolla viittaamme nuorten kerryttämiin tietoihin ja taitoihin, kaupunkitilan käyttämiseen oman toiminnan kenttänä. Kaupunkipääomaan kietoutuvat kulttuurisen pääoman lisäksi nuorten sosiaaliset elämämpiirit (sosiaalinen pääoma) ja materiaaliset suhteet (taloudellinen pääoma). Lisäksi sovellamme analyysissamme kaupunkitilaa ja nuorten resursseja koskevaa maantieteellistä ja sosiaalitieteellistä nuorisotutkimusta kaupunkitilasta. Nuoret käyttävät kaupunkia monin tavoin, etsivät itselleen sopivia oleskelupaikkoja ja kertovat niistä toisilleen. He luovat ja jakavat informatiivisten tarinoiden avulla tietoaan ja kokemuksiaan kaupungista: näin syntyy kaupunkipääomaa. Nuorten sosiaaliset ja materiaaliset resurssit kaupunkitilan hyödyntämiseksi vaihtelevat kuitenkin suuresti. Nuorten suhde kaupunkitilaan on kytköksissä heidän ikäänsä, sukupuoleensa ja etnisyyteensä. Perhetausta ja asuinalue säätelevät merkittävästi heidän elämäänsä, kokemuksiaan ja harrastusmahdollisuuksiaan.

Asiasanat: nuoret, kulttuurinen pääoma, kaupunkitila, kvalitatiiviset menetelmät

Kaksi kolmasosaa Suomen nuorista asui vuonna 2016 kaupungissa tai kaupunkimaisessa kunnassa (Tilastokeskus 2018), joten useimpien suomalaisnuorten elämänpiiri muotoutuu kaupunkitilassa. Nuorten toiminta kaupungissa kytkeytyy lähihistorian yhteiskunnallisiin kehityskulkuihin. Suomalainen kaupunkikulttuuri on nuorta; kaupungistuminen on laajentunut vasta 1960-luvulta alkaen (ks. esim. Mäenpää ym. 2000). Samaan aikaan on rakennettu (ja purettu) suomalaista hyvinvointivaltiota. Näiden prosessien tuloksena ikäryhmien, sukupuolten, luokkien ja etnisten ryhmien välisiä suhteita on määritelty Suomessa uudelleen. Eri ryhmien väliset suhteet kiteytyvät usein kaupunkitiloissa, ja niihin liittyy neuvotteluja ja jännitteitä: kenellä on oikeus käyttää kaupunkia, millä tavoin, ja kuka saa määritellä kaupungin omakseen? Nuorten asema kaupungissa ja kaupunkimaisilla alueilla on varsinkin aikuisten näkökulmasta katsoen ollut usein kiistanalainen, erityisesti kulutuksen ja vapaa-ajan osalta. (Esim. Saarikangas 2003; Kato 2009; Tani 2011.)

Tässä artikkelissa tutkimme nuorten suhdetta kaupunkitilaan heidän oman toimintansa kenttänä hyödyntämällä kaupunkipääoman käsitettä. Viittaamme käsitteellä nuorten kerrottuihin, omaan kotikaupunkiinsa liittyviin tietoihin ja taitoihin. Tarkastelemme nuorten elämänpiirejä ja heidän arkista suhdettaan kaupunkitilaan. Kysymme, millaisiin sosiaaliin ja kulttuurisiin erotteluihin ja käsityksiin nuorten elämänpiirit perustuvat ja millaisia eriarvoisuuksia ne heijastelevat.

Käsitteellistämme kaupunkitilaa humanistisen maantieteen tapaan kokemuksena ja sosiaalisesti muotoutuvana, neuvoteltavana tilana (Tuan 1977; Tani 2015; Ponto 2017, 11–13). Doreen Massey (1994) käsitteellistää tilaa valtageometriana (*power geometry*). Hän korostaa, ettei millään tilalla ole selkeää, staattista identi-

teettiä, vaan se muodostuu huokoisesti tilojen ja sosiaalisten suhteiden vuorovaikutuksessa. Yksilöt ja ryhmät asemoituvat verkostoissa ja tiloissa keskenään eri tavoin. (Massey 1994, 121; Lehtonen ym. 2008, 9.) Massey'n käsitys tilasta on relationaalinen, sosiaalisille suhteille perustuva, ja sillä voi olla poliittisia, paikallisia ja globaaleja ulottuvuuksia (ks. Massey 2005). Myös lapsuudentutkimuksessa tilaa ja lapsuutta on pohdittu relationaalisesti tarkastellen lasten oikeutta tilaan ja asemaan tilassa sekä heidän tapojaan merkityksellistää tilaa (Kullman ym. 2012, 10). Kaupunkitutkimuksessa on niin ikään kiinnitetty huomiota tilojen relationaalisuuteen ja kiistanalaisuuteen. Toisaalta on korostettu nuorten näkökulman puuttumista kaupunkisuunnittelusta ja -tutkimuksesta. (Skelton & Gough 2013.) Julkisen kaupunkitilan käyttö voidaan nähdä näin osana kansalaisuuteen liittyvää toimintaa (Gordon 2007), ja sellaisena sillä on tärkeä yhteiskunnallinen merkitys.

Keskitymme analyysissämme nuorten toimintaan julkisissa ja puolijulkisissa kaupunkitiloissa, ja yksityiset tilat jäävät tarkastelumme ulkopuolelle. Osallistumme näin laajahkoon kaupunki- ja nuorisotutkimukselliseen keskusteluun nuorten suhteesta kaupunkitilaan. Esimerkiksi Caitlin Cahill (2000) on tarkastellut nuorten neuvotteluja oman kaupunginosansa tilasta ja sosiaalisista suhteista katulukutaidon käsitteen avulla, jolloin voidaan tunnistaa nuorten katutietoon ja kokemuksiin perustuvia käytäntöjä. Nuorten tilankäyttöä kaupallisissa tiloissa on tutkittu monesta näkökulmasta. Esimerkiksi Yuki Kato (2009) on analysoinut sosiaalista vuorovaikutusta ostoskeskuksessa ruumiillisuuden esittämisen näkökulmasta todeten, että nuorten identiteettityö muokkaa ja myös kyseenalaistaa aikuisten hallitsemää kaupallista tilaa.

Suomessa nuorten kaupunkitilan käyttöä ovat tutkineet Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen

ja Sirpa Tani (2009, 52), jotka puhuvat hengailun maantieteestä eli nuorten sosiaalisesta yhdessäolosta, suunnittelemattomasta oleilusta, jonka kautta tilaa otetaan haltuun. Noora Pyyry (2015) liittää hengailuun myös nuorten haltioitumisen tilan kanssa sekä leikillisyyden ja osallistumisen urbaaniin elämään. Kaupunki olemisen tilana (ks. Thomson & Philo 2004) on yhtäältä kaikkien periaatteellinen oikeus, mutta toisaalta nuorten toimintaan arjen tiloissa liittyy myös valta-asetelmia, ulosulkemisia ja kontrolloita. Kuusisto-Arponen ja Tani (mt.) toteavat, että nuorten 'hengailuun' vaikuttaa sosiaalisten tilojen väljyys tai tiukkuus. Tilat ovat väljiä, kun niitä ei määritä yhdenlainen normisto ja niissä on mahdollista tehdä useanlaista toimintaa, esimerkiksi puistot, ja tiukkoja, kun tilaa sitovat tiukat säännöt, esimerkiksi koululuokat. Usein ostoskeskuksissa käydään kamppailua tilan tiukkuudesta ja väljyydestä, kun neuvotellaan, miten paljon siellä saa kaupallisen käytön lisäksi tehdä muuta, esimerkiksi hengailua. (Ks. Franck & Stevens 2007; Tani 2011.)

Sosiologisessa nuorisotutkimuksessa kaupunkilaisten nuorten yhteisöllisyyttä on perinteisesti lähestytty alakulttuuriteorioiden avulla (ks. esim. Clarke ym. 1986/1976; Lähteenmaa 2000) kysyen, miten nuoret rakentavat merkityksiä suhteessa julkiseen tilaan, katukulttuuriin ja ryhmissä muotoutuviin tyyliin. Tämän tutkimusperinteen puitteissa on kiinnitetty huomiota nuorten tapaan luoda uudenlaisia, kiistanalasiakin tiloja kaupunkeihin, esimerkiksi näkyviin graffitikulttuureihin (Komonen 2012; Piispa 2012; van Blerk 2013).

Yhdistämme analyysissämme sosiologista nuorisotutkimusta ja humanistisen maantieteen perinnettä ja tarkastelemme nuorten arkea ja suhteita kaupunkitilaan erilaistuvina pääomina (ks. Bourdieu 1990; Shildrick 2006). Tutkimuksessa kysymme: miten kaupunkitilojen merkitykset muotoutuvat

nuorten haastattelupuheessa, millaisia sosiaalisia ja materiaalisia suhteita, mahdollisuuksia ja jännitteitä he näkevät kaupunkitiloissa sekä missä he viihtyvät ja tuntevat olevansa kotonaan?

Kaupunkipääoma

Hyödynnämme analyysissa kehittämäämme kaupunkipääoman käsitettä, jolla tarkoitamme nuorten kerryttämiä tietoja ja taitoja kaupunkitilan käyttämisestä oman toiminnan kenttänä. Käsite juontaa Pierre Bourdieun (1990; 1997/1986) kulttuurisen pääoman käsitteestä, joka kuvastaa henkilön tietoja ja taitoja tietyltä kulttuurin osa-alueelta. Kaupunkipääomaan kietoutuvat kulttuurisen pääoman lisäksi myös nuorten sosiaaliset elämämpiirit (sosiaalinen pääoma) ja materiaaliset suhteet (taloudellinen pääoma). Viittaamme kaupunkipääoman, sosiaalisten elämämpiirien ja materiaalisten suhteiden käsitteillä Bourdieun kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen pääoman käsitteisiin¹ soveltaen niitä metaforisesti, eivätkä analysoimamme nuorten pääomat ole suoraan johdettavissa Bourdieun 'aikuismaailmaa' kuvaavista pääomista (ks. myös Skeggs 1997; 2004; Tolonen 2007).

Tutkimusta nuorten resursseista ja pääomista on tehty runsaasti. Käytettyjä käsitteitä on tarkasteltu kriittisesti ja niille on luotu nuorisotutkimukseen soveltuvia vastineita (ks. esim. Skeggs 1997; Bullen & Kenway 2004; Holland ym. 2007; Tolonen 2007; Korkiamäki 2013). Nuorisotutkimuksen piirissä Sarah Thornton (1995) sekä Katrine Fangen (1999) ovat kehittäneet *alaculttuurisen pääoman* käsitettä, joka viittaa nuorilla tietyn alakulttuurin, kuten jonkin populaarikulttuurisen ilmiön ympärille rakentuneeseen, kiinteän vertaisryhmän sisällä pätevään tietoon ja sen hyödyntämiseen. Tarja Tolonen (2007) on puolestaan muotoillut käsitteen

alakulttuurinen sosiaalinen pääoma, joka ilmenee sosiaalisissa suhdeverkostoissa ja jonka voima (esimerkiksi kyky kerätä ihmisiä koolle vaikkapa jengitappeluun) rajoittuu tietyn nuorisoryhmän sisälle.

Virginia Morrow (1999, 747) korostaa, että nuoret myös luovat, eivät vain passiivisesti kerrytä pääomaa. Elisabeth Bullen ja Jane Kenway (2004) puolestaan esittävät, että nuorten kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman lisäksi on tärkeää analysoida heidän suhdettaan rakenteisiin ja materiaan. Ani Wierenga (2009, 127) on käyttänyt *käytännöllisen resurssin* käsitettä, jolla hän viittaa ihmisten asumiseen, kulkemiseen ja taloudellisiin resursseihin heidän elinympäristöissään. *Tapojen resurssilla* hän puolestaan tarkoittaa lähiympäristöstä välittyneitä ruumiillista ja kulttuurista tapaisuutta ja kerrontatapoja.

Sosiaalisen ja tilallisen ulottuvuutensa lisäksi (kaupunki)elämän materiaalisuus on punottu analyysiimme kahdesta näkökulmasta. Yhtäältä käytämme bourdieulaista pääoman käsitettä ja pohdimme taloudellisten resurssien kytköstä kaupunkitietouden kasvattamiseen. Toisaalta viittaamme kaupunkiin monimuotoisena materiana, joka tapahtuu nuorille ja jonka eri pinnoilla he liikkuvat ja oleilevat. He tuntevat, kokevat, haistavat ja syövät kaupunkitilassa. Tässä yhteydessä viittamme Elina Pajun (2013) päiväkotitutkimukseen, jossa osoitetaan muun muassa Bruno Latouriin viitaten (1999) esineiden eli materiaalien puitteiden vaikuttavan tapahtumiin ja ohjaavan toiminnan kulkua. Näemme, että nuorten ruumiillisuus esitetään julkisessa kaupunkitilassa ja suhteessa siihen, ja toisaalta kaupunkitilan fyysinen luonne sosiaalisine sääntöineen ohjaa nuorten hengailua ja ruumiillisuuden esittämistä kaupunkitilassa (ks. myös Kato 2009; Tani 2011; Tolonen 2017).

Kuvaamme kaupunkipääoman käsitteellä nuorten erilaisia suhteita ja kykyjä ”lukea” kaupunkia, liikkua siellä ja tehdä siitä oman-

sa. Tuomme esiin, miten nuoret kerryttävät kaupunkipääomaansa sosiaalisten ja materiaalien resurssiensa puitteissa ja miten erilaisissa ryhmissä luodut pääomat voivat vaihdella merkittävästi. Analysoimme kaupunkipääomaa tarkastelemalla nuorten sosiaalisia elämänpiirejä, liikkumista ja kaupunkitilan haltuunottoa, mutta myös heidän käymiään sosiaalisia neuvotteluja ja kohtaamiaan ongelmia, kontrollia ja häirintää.

Tutkimuksen tausta, aineisto ja menetelmä

Tutkimusaineistomme koostuu ryhmähaastatteluista, jotka tehtiin Nuoret ajassa -tutkimushankkeessa² peruskoulun yhdeksäsluokkalaisten kanssa kolmella paikkakunnalla vuosina 2015–16. Tuotimme aineistoa yhdessä nuorten kanssa karttatyöpajoissa³ koulupäivän aikana. Nuoret merkitsivät karttoihin vaihtelevasti tutkijoiden ehdottamia paikkoja: kivat ja ikävät tilat, tutut ja tärkeät tilat sekä vierailukohteet ja matkat Suomessa ja ulkomailla. Ryhmähaastattelutilanteissa nuoret toivat esiin omia teemojaan ja kollektiivista ymmärrystään jututtaen näin myös toisiaan (Sulkunen 1990). Haastatteluissa käsiteltiin pääosin nuorten suhdetta omaan asuinalueeseen ja paikkakuntaan, ja he kertoivat paikkoihin liittyviä muistojaan ja näkemyksiään.⁴ Interaktiivinen työskentely karttojen parissa edesauttoi luontevaa keskustelua niin nuorten kesken kuin myös tutkijoiden ja nuorten välillä, ja nuoret esiintyivät oman alueensa asiantuntijoina (vrt. Pyyry 2012). Artikkelissa emme kuitenkaan käsittele karttamerkintöjä⁴, vaan karttoja käytetään tässä haastattelujen virikemateriaalina (ks. myös Valtonen 2005, 237; Tani 2011; Pyyry 2012). Keskustelut on äänitetty ja litteroitu. Nuoret olivat tietoisia tutkimushankkeesta, nauhoittamisesta ja haastattelujen tarkoituksesta.

Olimme kiinnostuneita erilaisten nuorten kokemusten kirjosta. Tuotimme aineistoa kolmella keskenään erilaisella paikkakunnalla, neljässä eri koulussa. Kouluista kaksi oli suomenkielisiä ja kaksi ruotsinkielisiä. Suomen- tai ruotsinkielisiä haastatteluja tehtiin yhteensä 32, ja niihin osallistui 74 nuorta ja yhdeksän vetäjää⁵. Nuorista valtaosa oli suomenkielisiä, noin kolmasosa ruotsinkielisiä ja muutamat nuoret puhuivat lisäksi äidinkielenään muita kieliä, muun muassa englantia, Välimeren alueen kieliä sekä afrikkalaisia kieliä.

Teimme tutkimusta kahdessa pääkaupunkiseudun peruskoulussa. Suomenkielinen koulu sijaitsee sosioekonomisesti ja etnisesti vaihtelevassa kaupunginosassa. Oppilaat tulevat kouluun pääsääntöisesti lähialueelta. Alueella sijaitsee useita palveluja ja oppilaitoksia, ja siellä on hyvät liikenneyhteydet ja työpaikkatarjontaa. Alle 18-vuotiaita nuoria alueen asukkaista on noin 10 prosenttia, ja vieraskielisten osuus väestöstä on noin viidennes. (Helsinki alueittain 2016). Pääkaupunkiseudun ruotsinkielinen tutkimuskoulu sijaitsee sosioekonomisesti monimuotoisella alueella, mutta kouluun tullaan pitkienkin matkojen takaa ja oppilaiden asumisalueet vaihtelevat. Osa ruotsinkielisen koulun haastateltavista on kaksikielisten perheen lapsia, mutta he identifioituivat ruotsinkielisiksi.

Pohjois-Suomen kaupunkeja tutkimusessamme edustaa Oulun alue, jolla asuu yhteensä noin 200 000 asukasta. Tutkimuskoulumme sijaitsee suurehkoissa pääsääntöisesti vuokratuloista koostuvassa lähiössä, jonka asukas pohja on sosiaalisesti ja etnisesti monipuolinen. Alle 18-vuotiaiden osuus alueella on noin 11 prosenttia väestöstä. Asuinalueen palvelutarjonta on melko rajoittunutta, mutta siellä sijaitsee toisen asteen oppilaitos.

Toinen ruotsinkielinen tutkimuskoulumme sijaitsee Etelä-Suomen kaksikielisellä hyvinvoivalla rannikkoalueella, 15 000 asukkaan

pikkukaupungissa lähellä suurta kaupunkikeskusta. Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä on noin 16 prosenttia. Kaupungissa on rauhallinen pieni keskusta kauppoineen ja muine palveluineen sisältäen vapaa-ajan palvelut ja toisen asteen oppilaitokset. Kaupunkia ympäröivät laajahko haja-asutusalue ja saaristo, ja sen julkiset liikenneyhteydet ovat heikot. Koulun oppilaista monet saapuvat kouluun koulukuljetuksilla. Osa haastattelemistamme nuorista tulee kaksikielisistä perheistä, mutta he identifioituivat ruotsinkielisiksi.

Analyysissämme erityisenä kiinnostuksen kohteena olivat nuorten arjen reitit, vapaa-ajan vietto, sosiaaliset suhteet ja materiaaliset ulottuvuudet, kuten rakennettu ympäristö, luontokohteet, ruoka ja kulutustuotteet. Kokosimme keskeisimmistä teemoista paikkakuntakohtaiset raportit. Tämän jälkeen vertailimme, luokittelimme ja reflektoimme niitä kirjoittajaryhmässä kollektiivisesti (vrt. Gordon ym. 2006). Analyysimenetelmänä käytimme ensinnäkin aineistolähtöistä sisälönanalyysiä, jossa aineisto tiivistetään ja jäsenetään uudestaan tulosten muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2002; Eskola & Suoranta 2005). Analyyttisiksi teemoiksemme valikoituivat kaupunkipääoman muotoutumista ja kaupungin kodiksi tuntemista tukevat ja häiritsevät asiat. Analysoimme sosiaalisten elämänpiirien, liikkeen, harrastusten ja toisaalta aikuiskontrollin ja yleisen häirinnän näkymistä nuorten kaupunkisuhteissa eri tavoin, samoin kuin nuorten taloudellisia ja sosiaalisia resursseja sekä kaupunkia materiaalisena ilmiönä (kadut, rakennetut tilat, luonto, sää, esineet, ruoka). Tietomme tutkimukseen osallistuneiden nuorten perheiden varallisuudesta perustuvat nuorten haastatteluihin, joissa nuoret kertoivat perheistään ja asumisestaan, vanhempiensa ammasteista sekä harrastuksistaan, matkustamisestaan ja muista kulutustottumuksistaan. Lisäksi keräsimme vertailevaa taustatietoa eri asuinalueista (ks edellä).

Toisena analyysimenetelmänä käytimme tarina-analyysiä: kiinnitimme huomioita nuorten toisilleen kertomiin tarinoihin ja kommentteihin haastattelujen aikana. Pohdimme nuorten suhdetta kaupunkitilaan eri näkökulmista kysyen, miten he puhuivat erilaisista paikoista ja millaisia tekijöitä heidän merkityksenantoihinsa kytkeytyi sekä kenelle ja missä tarkoituksessa tarinoita kerrottiin (Plummer 1995; Hyvärinen 2014).

Sosiaaliset elämänpiirit

Tutkimuksemme osallistuneiden nuorten tarinoissa ja kommentteissa kaupunki avautui monista eri näkökulmista käsin. Nuorilla oli kaupungissa omat sosiaaliset elämänpiirinsä: heillä oli vaihtelevia arjen reittejä ja sosiaalisia verkostoja, jotka toistuivat samankaltaisina, mutta muuttuivat esimerkiksi kouluvaihdosten, muuttojen tai uusien ystävyysien ja harrastusten myötä. Sosiaaliset suhteet olivat nuorille tärkeitä, sillä niiden piirissä koettiin merkittäviä hetkiä ja harjoitettiin keskeisiä elämään liittyviä taitoja (ks. myös Aaltonen ym. 2011). Ystävyys- ja perhesuhteet vaikuttivat myös nuorten kaupunkisuhteeseen, ja heidän elämänpiiriensä laajuudessa ja sisällöissä oli suuria eroja. Nuorten mahdollisuudet liikua kaupungissa ja heidän kykynsä, tietonsa ja halunsa käyttää kaupunkitilaa vaihtelivat. Kaupunkitilan käyttö limittyi vahvasti nuorten sosiaaliseen elämään ja elämänpiireihin, ja kaupunkipääoma välittyi ja vahvistui niiden vuorovaikutuksessa (ks. myös Shildrick 2006; Tolonen 2010; 2017; Aaltonen ym. 2011; Kivijärvi 2015). Lisäksi materiaaliset tilat antoivat kehityksen nuorten välisille kohtaamisille, jolloin materiaallinen ja sosiaalinen pääoma yhdessä muoivasivat nuorten kaupunkitilan käyttöä (ks. Kato 2009).

Kaupunkipääoman rakentuminen alkoi nuoren oman lähialueen tuntemisesta. Oma

kaupunginosa näyttäytyi nuorille tuttuna, tärkeänä ja turvallisena (vrt. Cahill 2000). Suurten kaupunkien nuorille jo lapsuudesta tutut kerrostalojen pihat muodostivat turvallisen tilan ja edustivat nuorille omaa sosiaalista yhteisöä:

Sumaya: Mä asun kerrostalossa, siellä asuu paljon lapsia, esim mun luokalta asuu siellä mun pihalla sekä toisella pihalla, ne on tosi lähekkäin ja tällai, niin mun mielestä se on tosi kiva paikka ja siel on paljon lapsia ja sit siel voi saada nopeesti kavereita ja tällai että joo, pidän siitä.
(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Monet haastatteluihin osallistuneista nuorista olivat asuneet samalla asuinalueella koko ikänsä. Omien kotipihojen lisäksi lapsuuden päiväkotien ja koulujen pihat, nuorisotalot, urheilukentät ja tyhjät parkkipaikat olivat heille tuttuja kokoontumispaikkoja ja sosiaalisten suhteiden näyttämöitä (ks. myös Robinson 2009). Tilat, materiaalisuus ja tunnesiteet kietoutuivat yhteen nuorten puhuessa rakennetuista materiaalisista tiloista, parkkipaikoista ja lähiseudun luonnosta tai viheralueista. Tässä yhteenkietoutumisessa vahvistuu Kim Kullmanin (2012) tulkinta, jonka mukaan lapset luovat koulumatkoillaan yhteisöllisiä suhteita kaupunkitilaan, jolloin he ikään kuin ystävyystyvät kaupungin kanssa osoittaen kiintymystä ympäristöönsä kohtaan (ks. myös Ponto 2017). Nuoret puhuivat erityisesti lähiurheilukentistä vahvojen yhteisöllisten tunteiden kautta; niille kokoonnuttiin tutustumaan ja oleilemaan.

Amira: Ym, aina kesällä kaikki kokoontuu sinne.
Sumaya: Niin kokoontuu ja tällai, ku mä meen ikkunast sit mä nään sinne [nimi] kenttään asti niin sit mä oon kotona, vitsi tääl on tylsää, sit mä katon sinne, sit siel on joku mun kaveri, sit mä lähen sinne, sit me vaan leikitään siellä ja tällai.
Amira: Joo, et siel aina kaikki kokoontuu sinne ja sit kesällä on tosi paljon talvella...
H: Okei, onks se niinku kaikki lähiseudun lapset niinku öö, myös niinku erilaiset, eri maista tulleet vai onks siel ihan niinku kaikki siitä vai onks sil väliä?

Amira: Siel on kaikki, siis eri maista...

H: Paikallisii?

Amira: Joo tosi paljon paikallisii, et ei paljon niinku ulkoo [muilta alueilta tulleita].

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Tietämykseen julkisista urheilu- ja oleilupai-koista liittyi tunne paikallisesta yhteisöllisyydestä ja kuulumisesta. Paikallisissa nuorten tiloissa alueen sisäiset sosiaaliset suhteet lu- jittuivat, ja niille oli ominaista, että eri-ikäiset ja eri taustoista tulevat pojat ja tytöt tapasivat toisiaan. Oma asuinalue nähtiin erityisenä ja sitä haluttiin myös puolustaa ulkopuolisten antamia leimoja vastaan (Back 1996, 49; Kivijärvi 2015, 86–87). Nuorten suosimat paikalliset tilat olivat usein väljiä, puolijulkisia tiloja (Tani 2015). Niihin oli mahdollista kokoontua vailla aikuiskontrollia; kaikki tunsivat toisensa ja paikallisen kaupunkipää- oman muotoutuminen oli helppoa yhteisen toiminnan kautta. Nuoret pitivät yhdistävää sosiaalisuutta kaupunginosien sisällä tärkeänä. Sosiaaliset elämämpiirit olivatkin usein asuinalueen mukaan jakautuneita (ks. myös Lindbäck & Sernhede 2013).

H: [...] paljonko tässä on sellasta nuorten välistä yhteisheiminkiä, siis sellasten jotka asuu [omassa kaupunginosassa] ja sellasten jotka asuu [viereisessä kaupunginosassa]?

Juho: No ei ollenkaan.

H: Niin et ne on niinku selkeesti eri alueita.

Juho: Selkeesti, on ihan selkeesti eri alueita.

(Oulu, lähiökoulu)

Joskus nuorten elämämpiirit kuitenkin laaje- nivat ja kaupunkituntemus lisääntyi, kun he (tietoisesti) lähtivät liikkeelle omalta asuin- alueelta liikkuen jouhevasti eri alueilla uusia kavereita etsien ja löytäen. He saivat tie- toa muiden kaupunginosien oleskelupaikoista ja palveluista, tutustuivat uusiin ihmisiin ja pystyivät vertailemaan eri alueita ja niiden palveluja.

Vera: [...] mä veän [toiminta]kerhoa [toises- sa kaupunginosassa] ja sitten tota, ku mä käyn isostapaamisissa [riippikouluun liittyen], niin se on [oman kaupunginosan] ulkopuolella. Mä nään mun kavereita ulkopuolella. Mä pyrin saamaan kavereita muualta ku [omasta kaupunginosasta].

(Oulu, lähiökoulu)

Kuten aiemmissakin tutkimuksissa on ha- vaittu (mm. Kuusisto-Arponen & Tani 2009; Tolonen 2010), nuoret lähtevät useimmiten uuteen kaupunginosaan, julkisiin tiloihin ja keskustaan mieluiten yhdessä kavereiden kanssa, mikä tuo turvaa. Myös tässä tutki- muksessa nuorten sosiaalinen elämämpiiri koostui 'samankaltaisiksi' koetuista ihmisistä, joiden kanssa vietettiin aikaa luoden ja vahvistaen oman vertaisryhmän kaupunki- pääomaa. Nuoret viittasivat moniin ystäviä yhdistäviin asioihin, kuten äidinkieleen, us- kontoon, harrastuksiin ja tyyliin. Jotkut heistä mainitsivat myös erottavia seikkoja, kuten eroja päihteidenkäytössä tai musiikkityyleihin perustuvia alakulttuureja (ks. myös Aaltonen ym. 2011). Tässä mielessä kaupunkipääoma voi olla myös tiettyyn ryhmään liittyvää ala- kulttuurista pääomaa (vrt. Thornton 1995; Fangen 1999). Lisäksi nuorilla oli tietynlaista yleistä kaupunkipääomaa eli käytännön tietoa siitä, missä heidän kaltaisensa nuoret voivat liikkua: he tunnistivat eri alueilla vaikuttavien sosiaalisten ryhmien rajat, jolloin heillä oli myös sosiaalista alakulttuurista pääomaa (ks. Tolonen 2007).

H: Tota, minkälaisia kaveriporukoita teillä on? Onko joku tietty porukka jonka kanssa..

Sami: Aika paljon urheilijoita ja sit on aika paljon semmosia elämänkoululaisia.

H: Joo, onks ne samaa sakkia vai eri porukat?

Sami: Eri sakkia, eri porukkaa. [...] Elämänkoulu- laisia [...] tuolla noin [omassa kaupunginosassa] ja keskustassakin löytyy aika paljon.

(Oulu, lähiökoulu)

Lähialueiden tuntemus ja yhteisöön kuuluminen oli perustavanlaatuista kaupunkipääoma, jota oli yleensä kaikilla samalla alueella pidempään asuneilla nuorilla. Oman alueen tuntemus ja nuorten luovuus näkyivät nuorten puhuessa rakennetun kaupunkiympäristön mahdollisuuksista erityisesti kylmän sään aikaan. Nuoret tiesivät esimerkiksi, missä paikallisessa pizzeriassa sai istua sisätiloissa, jos osasi käyttäytyä oikealla tavalla. (Ks. myös Kato 2009; Tani 2011.)

Myös pääkaupunkiseudulla eri etnisiin ryhmiin kuuluvat nuoret kertoivat tapaavansa ystäviään tiettyissä kahviloissa. He saattoivat tulla niihin kaukaakin vahvistamaan sosiaalisia suhteitaan ja tutustuivat samalla eri kaupunginosaan kartuttaen kaupunkituntemustaan eli kulttuurista kaupunkipääomaansa. Esimerkiksi ruotsinkieliset nuoret tapasivat ystäviään tiettyissä kahviloissa Helsingin keskustassa. Heidän erityiseen kaupunkipääomaansa kuului tietämys siitä, mistä voi löytää muita ruotsia puhuvia nuoria ja siten vahvistaa omaa kieli-identiteettiään, kuulumistaan ja sosiaalisia verkostoja (ks. myös Schildrick 2006; Robinson 2009).

Nora: Jojo. Nå, om man nu skulle vilja träffa ungdomar så där allmänt, så skulle man ju kunna fara till typ just [namn på stadsdel] eller [namn på köpcentrum] eller. Men om man skulle vilja träffa just finlandssvenskar, så då ska man säkert fara; va skulle där [finnas] i stan? Vid något café liksom, i centrum [...].

Selma: Ja, och jag skulle just säga, eller där är just på [ett café]. Så när man far dit, så hör man nästan alltid finlandssvenska.⁷

(Helsinki, ruotsinkielinen koulu)

Ystävien lisäksi nuorten elämämpiirit muodoutuivat suhteessa perheeseen ja sukulaisiin. Moni kertoi liikkuvansa vapaa-ajallaan perheen kanssa vierailuilla, ostoksilla ja kävelyillä, mikä lisäsi heidän kaupunkituntemustaan. Osalla nuorista oli vanhempien eron jälkeen kaksi kotia, ja liikkuminen niiden välillä oli

heille arkea. Nuoret saattoivat myös kyläillä itsenäisesti sukulaisten tai vanhempien sisarusten luona, mikä avarsi heidän elämämpiiriään ja toi lisää kaupunkituntemusta sekä mahdollisuuden tutustua eri kaupunginosaan ja niiden tarjoamiin sosiaalisiin verkostoihin.

Nacima: [Kaupunginosa], mun kaveri asuu siellä. Mä kävin viime viikolla ja sitte [toinen kaupunginosa], mun toinen kaveri asuu siellä ja mä käyn siel täl viikolla huomenna ja sitte mun sisko asuu täällä [...] sinne pääsee tol junalla [...] Ja sit autolla, ku mun serkul on auto, ni sit se vie mua sinne.
(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Eräs helsinkiläinen poika puolestaan kertoi kesänvietostaan isovanhempien kanssa lähihaaristossa ja oman kaupunkitilan laajentumisesta merelliseen kaupunkiluontoon:

Markus: Mä oon ollu, mitä, kymmenen vuotta saares, sitä ei näy, se on tässä jossain [etsii paikkaa kartalta] .. meil on telta siel joka vuos. .. Se on kiva paikka. ... Ja mun ukil on vene, me mennää sillä.
(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Nuorille tärkeät sosiaaliset elämämpiirit muodoutuivat ystävien lisäksi naapureista ja sukulaisista, jotka tukivat nuoria ja opettivat heille 'oikeanlaista' ja turvallista kaupunkitilan käyttöä. Samalla luotiin nuorille tärkeä alusta kohdata kaupunkitila omana tilana. Toisaalta juuri perheiden tarjoamien elämämpiirien eriytyminen voi lisätä eriarvoistumista nuorten kaupunkipääoman kannalta. Nuorten kertoman mukaan perheiden käytännöt vaihtelivat suuresti, ja osa perheistä pystyi tarjoamaan lapsilleen muita huomattavasti monipuolisempia kaupunkikokemuksia ja tietoa erilaisista toimintamahdollisuuksista, palveluista ja -tiloista sekä mahdollisuuksia kuljetuksiin siellä, missä ei ollut julkista liikennettä.

Toiminta, liike ja kaupunkiin kiinnittyminen

Nuoret asuvat, elävät ja liikkuvat kaupunkitilassa, joka liittyy erityisellä ja moniulotteisella tavalla heidän toimintaansa (Skelton & Gough 2013, 457). Liikkuminen on osa nuorten maailmaan kiinnittymisen prosessia (Skelton 2013, 470). Tässä analyysissä kuvaamme nuorten liikkumista paitsi liikkeenä, myös kaupunkiin kiinnittymisenä, jonka avulla kertyy tietoja ja taitoja ja kuulumisen tunnetta eli kaupunkipääoma. Lisäksi liike tuo esiin kaupunkisuhteen sosiaalisia, materiaalisia ja emotionaalisia elementtejä (ks. Kullman 2012; Paju 2013; myös Shildrick 2006).

Edellä kuvatun ystävien ja sukulaisten tapaamisen lisäksi monenlainen toiminta ja harrastaminen sai nuoret liikkumaan ja kerryttämään kaupunkipääomaansa. Kuten aiemminkin on havaittu (esim. Myllyniemi 2009; Määttä & Tolonen 2011; Berg 2012), nuorten harrastamisessa ja toiminnassa on suuria eroja. Varsinkin tavoitteellisesti ja ohjatusti harrastavien nuorten sosiaalinen ja tilallinen elämänpiiri saattoi olla laaja, ja heidän kaupunkipääomansa vahvistui harrastusten myötä. Nämä nuoret olivat tottuneet liikkumaan harjoituksiin, peleihin tai esityksiin, ei vain omalle harrastuspaikalleen vaan ympäri kaupunkia ja muille paikkakunnille. Heille oli kertynyt runsaasti tietämystä niin julkisen liikenteen reiteistä kuin harrastuspaikoista, ja useat asuinalueet ja paikkakunnat tulivat heille tutuiksi. Liikkuminen kuului arkeen, ja asenne liikkumiseen ja kuulumiseen oli avoin. Eräs tutkimukseen pääkaupunkiseudulla osallistuneista pojista kuvasikin urheiluseuransa kotikenttää ja pukutiloja 'toiseksi kodikseen', jossa hän vietti paljon aikaa myös varsinaisten harjoitusten ulkopuolella.

Myös vähemmän päämäärätietoisesti harrastavat nuoret osasivat käyttää kaupun-

kia omaan toimintaansa. Esimerkiksi eräiden maahanmuuttajataustaisten tyttöjen sosiaalinen elämänpiiri koostui laajennetun perheen lisäksi ystävistä, jotka kokoontuivat useimmiten paikallisessa kirjastossa tai ostoskeskuksessa (vrt. Isotalo 2015). Tytöt tapasivat toisiaan myös nuorisotyön piirissä sekä rennon liikunnan merkeissä liikkuen kaupunkitilassa harrastuksiinsa. Heillä oli erityistä tietoa myös juuri heille sopivista harrastusmahdollisuuksista.

Jamiila: Me mennään kaikki yhdessä, nähään [kaupunginosaa], mut ku [nimi] asuu siel vieressä niin lähellä uimahallii niin me mennään, sit [nimi] tulee vaan bussilla sieltä.

H: Tota mitä te yleensä sit teette uimahallissa?

Jamiila: No aluks meil on kylmä tietenkin siel, sit me mennään ensin sinne ja sit me alettiin heti vitsailee, me yleensä tehään niin, ja sit me aletaan uida, sit loppuaika me taas pelleillään ja vitsaillaan [...] [Käydään uimassa] usein maanantaisin, sillan on naisten vuoro.

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Monet nuorista olivat mukana eri uskonnollisten yhteisöjen toiminnassa, jotka tarjosivat omat sosiaaliset piirinsä ja tukea koulutyöhön. Jotkut nuorista kävivät esimerkiksi moskeijan yhteydessä olevassa läksykerhossa, ja toiset olivat mukana evankelisluterilaisen seurakunnan isostoiminnassa. Molemmat edellyttivät nuorilta aktiivista sosiaalisuutta ja liikkumista kaupunkitilassa, mikä osaltaan kerrytti heidän kaupunkipääomaansa.

Osalle haastattelemistamme nuorista kaupunkielämä oli jatkuvaa liikettä, matkustamista ei-minnekään (vrt. Skelton 2013, 476). He seikkailivat eri kaupunginosiin tutkimusretkille, ja osa heistä pyrki matkustamaan 'pummilla'. Alla siteeratut nuoret kuvasivat poikittaislinjojen busseja 'ilmaisiksi', koska niissä ei tarvitse näyttää matkalippua kuljettajalle. Näin he paljastivat, että heillä on kaupunkipääoma, joka konkretisoitui erityisenä tietona ja luovuutena kaupungin

joukkoliikenteen mahdollisuuksien hyödyn-
tämässä.

Rani: Ne on ilmaset, nää ruuhkalinjat on tosi hyvii. Sen takii, ettei tarvii ostaa seutulippuu. Se on kallis. [...] dösäs⁸ sä et voi jäädä [kiinni], jos sä istut dösäsä ja sä katot ulos ja sä näät, et pysäkil on tarkastajat, sä vaa painat stoppii ja ootat seuraavaa dösää, joka tulee viiden minuutin päästä. Se on turvallista. Junas pitää ehkä vähän olla sillee hereil. Meil on metodit kaikkeen, jos ne [tarkastajat] yllättäis. (Helsinki, suomenkielinen koulu)

Joidenkin nuorten tavoitteena oli puolestaan löytää edullisia harrastusmahdollisuuksia esimerkiksi pallotteluun tai salitreeneihin, mikä vaati heiltä omanlaistaan kaupunkipääomaa: tietoa edullisista palveluista, aikatauluista ja kuten edellä, kulkemisvaihtoehdoista. Näille nuorille kaupunkitila tuntui tarjoavan paljon mahdollisuuksia taloudellisten resurssien mahdollisesta niukkuudesta huolimatta. Usein näissä tapauksissa kyse oli nuorista miehistä. Paljon liikkuvat nuoret ottivat helpon oloisesti kaupunkitilaa haltuun liikkumalla julkisessa tilassa toteuttaen itseään ja tutustuen kaupunkiin: liikkeen avulla kaupunkiin kuuluminen alue laajentui.

Anton: Me käydään joskus pelaa siel [uimahallissa] pingistä.

Yusuf: Ja se on ilmanen se pingis, pitää ottaa vaan omat mailat mukaan.

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Materiaalinen, rakennettu kaupunki ja vai-
vattoman liikkumisen mahdollistava julkinen
liikenne tarjosivat oivat puitteet myös tietyille
alakuulttuurisille harrastuslajeille, kuten skeit-
taukselle (ks. Rannikko 2018). Skeittauksessa
kaupunkitilaa käytetään luovasti (Harinen
2010), ja nuoret tiesivät juna- ja metroase-
mien seutujen olevan siihen sopivia tiloja.
Tämä julkisten tilojen omaksi tekeminen teki
yhtäältä kaupunkia tutuksi ja toisaalta kerrytti
harrastukseen ja sen sosiaaliseen ryhmään

kiinnittyvää alakulttuurista kaupunkipää-
omaa (vrt. Thornton 1995).

Mikael: Jo men han bor ungefär i metron, för han
slipper vart som helst med metron i Helsingfors.

Tim: Och [...] med tåg. Och sedan stannar man på
ungefär varje hållplats; finns [det] någonstans var
man kan skeitta? Och sedan metro. Och samma
sak [igen]. [...] i stan finns det ju helt jättemycket
ställen.[ix]⁹

(Helsinki, ruotsinkielinen koulu)

Nuoret liikkuvat erilaisissa kaupunkitiloissa
julkisten kulkuvälineiden lisäksi myös kävellen,
pyörällä, autokyydillä tai mopolla. Pääkau-
punkiseudulla nuoret hyödynsivät kattavaa
ja tiheää julkista liikennettä. Rakenteellisesti
hajanaisemmilla paikkakunnilla pyörät, mopot
ja autokyydit saivat suuremman merkityksen
liikkumisen mahdollistajina. Monet pienem-
pien kaupunkien nuorista olivat innostuneita
mopoista, koska ne vapauttivat liikkumista
ja erilaisten tilojen haltuunottoa. Mopoihin
liittyvä tietotaito ja kaupunkialueen tuntemus
voidaan myös nähdä erityisenä alakulttuurisena
kaupunkipääomana (vrt. Thornton 1995),
jota vahvistettiin omassa ryhmässä, mopoilijoi-
den kesken (vrt. Aaltonen 2010) ja joskus myös
aikuisia ärsyttäen (vrt. Sibley 1995). Mopot
toivat pikkukaupungin nuorten tilankäyttöön
vapautta liikkuu itsenäisesti.

H: Är det många som har scooter här eller moped?

Ulla: Jo, nog är det ganska många.

Elin: Nog är det ju [ett] ganska behändigt sätt att
röra sig utan att vara beroende av kollektivtrafik
och föräldrar.

(Rannikkokaupunki, ruotsinkielinen koulu)

Myös ruoka ja siihen liittyvät palvelut hou-
kuttelivat nuoria laajentamaan elämänsäpiiriään
(ks. myös Pyyry 2015). Alla olevassa esimer-
kissä siteeratut pojat toivat esiin, kuinka he
käyttivät kaupunkitilaa omiin tarkoituksiinsa
matkustamalla kauemmas omalta asuinalueel-
taan edullisen ja herkullisen ruuan vuoksi.

H: Siin on [tavaratalo]. Onks siinä, mä oletan että sä et käy siellä ostelemassa huonekaluja?

Anton: Ei vaa siel on hyvä ruoka.

H: Mitä siel on?

Anton: Hyvät mummon lihapullat.
(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Nuorten sosiaaliset elämämpiirit ja harrastukset vaihtelivat, joten heidän suhteensa kaupunkitilaan muodostui erilaiseksi, jopa eriytyneeksi. Joillakin nuorilla oli mahdollisuus monipuoliseen ja päämäärätietoiseen harrastamiseen, mikä liittyi heidän perheidensä edustamaan kasvatuskulttuuriin ja taloudellisiin resursseihin (ks. myös Berg 2012) sekä paikakunnan harrastustarjontaan. Yhdet oppivat tuntemaan uskonnollisen yhteisönsä toimintaa, toiset tiesivät lähialueen luistinradoista ja jalkapallokentistä ja kolmannet vuorostaan ilmaisista tai edullisista sisäliikuntamahdollisuuksista. Kauempaa kouluun matkustavat nuoret liikkuivat usein kaupunkitilassa muita nuoria enemmän, mikä kartutti heidän tietoaan kaupungista ja reiteistä. Joillekin taas liike sinänsä oli tärkeää, lähes elämäntapa. Joka tapauksessa itsenäinen liikkuminen ja toiminta kaupunkitilassa kartuttivat nuorten tietämystä ja taitoa käyttää kaupunkia omien intressiensä mukaisesti lisäten heidän kuulumisen tunnettaan ja kiinnittymistään kaupunkiin (Skelton 2013, 470).

Kontrolloitu ja häiritsevä kaupunki

Kaupunki voi tarjota mukavia ja kontrollivapaita tiloja nuorille, mutta se on myös erilaisten neuvottelujen areena, valtageometrinen tila, jossa erilaiset ryhmät kohtaavat ja tunnistavat toisensa (Massey 1994). Nuorilla ja aikuisilla on usein erilaisia näkemyksiä toiminnan ehdoista ja tavoista (ks. Skelton & Gough 2013; Tani 2011; 2015; Kato 2009; Tolonen 2017), ja kaupunkitilassa tämä joh-

taa herkästi jännitteisiin. Tällöin saatetaan käydä eräänlaista 'kenttäkampailua' (vrt. Bourdieu 1984).

Myös tutkimuksemme osallistuneiden nuorten tarinoissa aikuiset pyrkivät rajoittamaan ja ohjaillemaan nuorten tilankäyttöä, ja nuoret joutuivat ajoittain puolustamaan kuulumistaan kaupunkitilaan ja omaa tapaansa toimia siellä. He kertoivat etsivänsä mukavia ja rentoja tiloja, joissa aikuiskontrolli on vähäistä, mutta joissa silti on turvallista. Ostoskeskukset ja nuorisotalot olivat tästä syystä nuorille erityisiä paikkoja, joissa hengailu merkityksellisesti kaupunkitilaa muovaten siitä toisinaan tiukempaa ja toisinaan väljempää (Franck & Stevens 2007; Tani 2015). Joskus hengailusta saattoi tulla kiistaa vartijoiden kanssa (ks. myös Tani 2011; Saarikkomäki 2017), toisinaan nuoret itsekin kontrolloivat toistensa toimintaa (ks. Tolonen 2017). He loivat "meidän ja muiden" välille esimerkiksi ikään, etnisyyteen, sukupuoleen tai päihteisiin perustuvia erotteluja:

Amin: [Kertoo, miksi ei viihdy tietyssä ostoskeskuksessa] Se porukka, mikä siel on. Kaikki nää jotka polttaa röökii, nää kolmetoistvuotiaat vallotti tän stadin ja [kauppakeskuksen].

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Yllä siteerattu nuori määritteli 'oikeanlaista' kaupunkitilan käyttöä toteamalla, että nuorempiin ikäryhmiin kuuluvat käyttivät tilaa väärin polttamalla tupakkaa ja valloittamalla oleskelutilaa. Kaikki nuoret eivät hyväksyneet päämäärätöntä oleilua julkisissa tiloissa, kuten asemilla, vaan saattoivat moralisoida toisten toimintaa (vrt. Tolonen 2017). Näin he erottautuivat 'vääränlaisista' hengailijoista ja kävivät vain päämäärätietoisesti asioilla ja ostoksilla, kuten 'tiukassa tilassa' kuuluu (Franck & Stevens 2007; Tani 2011).

Syrjäiset parkkipaikat, puistot ja muut luontoalueet olivat tärkeitä tutkimuksemme pienemmissä kaupungeissa eläville nuorille,

mutta myös pääkaupunkiseudulla asuvat nuoret käyttivät niitä aktiivisesti. Joskus tällaiset katvealueet mahdollistivat kiellettyä toimintaa, kuten päihteen käyttöä aikuiskontrollin ulottumattomissa (ks. myös Robinson 2009). Nuoret myös etsivät omaa rauhaa kaupunkiluonnon tarjoamilta katvealueilta, kuten puistoista ja rannoilta. Seuraavassa aineistoesimerkissä monilapsisen perheen nuoren kaupunkipääomaan kuului tieto rauhoittumispaikasta ilman aikuisia, kontrollia tai salaisuuksia. Kokemus suhteessa omaksi tehtyyn paikkaan määrittyi luonnonrauhan ja estetiikan kautta:

Nacima: Siel on yks paikka vähän niinku se mis oli, mut se on ihan rauhallinen paikka. Siel ei käy kukaa ja sit se on sillee meiän kodin takana. Sit siin on hieno näkymä. Siel voi istuu ja mietiskellä kesällä... kukaa ei eniten käy siellä. Joo sit siin on pikku.. joki siellä. Sit se on tosi hieno, ku kesäl siel on kaikki sorsat ja kaikki pikkuset siellä. Sit kaikki kukat kasvaa siel ihan vihreesti ja kaikkee. Se on hieno paikka. [...] joskus ku mä oon, ku mä haluun olla yksin mä lähen sinne yksin. Ja sitte joskus mä lähen mun pikkusiskon kaa tai mun pikkuveljen kanssa.

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Vaikka nuoret kokivat oman asuinalueensa yleensä turvalliseksi, kaupunkitila saattoi toisinaan näyttäytyä myös uhkaavana ja pelottavana (Cahill 2000; Koskela 2009). Nuoret kertoivatkin informatiivisia ja varoittavia tarinoita kaupunkitiloissa tapahtuneista tilanteista ja niistä selviytymisestä (ks. myös Skelton 2013, 477). Usein levottomuutta herättivät päihtyneet aikuiset miehet, ja nämä tarinat olivat monesti sukupuolittuneita (Koskela 1999). Näiden strategisten tarinoiden (Plummer 1995; Hyvärinen 2014) avulla nuoret myös välittivät toisilleen tärkeää kaupunkipääoma.

Sumaya: Kyl mua välillä niinku illalla pelottaa mennä kauppaan, että ku mä nään ihmisiä ja ne näyttää pelottavilta ja tällai. Eilen ku me menttiin kattoo leffaa niin sitten me vaan oltiin [kavereiden] kaa, sitten me vaan oltiin siin seisomas sit yhtäkkii yks

mies vaan tulee tota niin mun takaa ja sitten vaan kysyy kavereilta jotain, ... sitten yks kaveri vaan, no nyt sä voit lähtee kävelee. Sitten myöhemmin me ollaan siel niin sitten sitä miestä pitää olikse vartijat, sit ne vie sen jonnekin. [...] must tuntuu et se oli humalassa, niin esim tommoset, kyl mua semmoset pelottaa.

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Nuoret kertoivat myös seksuaaliseen häirintään liittyviä tarinoita (ks. myös Aaltonen 2006; Tolonen 2017). Seuraavassa aineistoesimerkissämme tyttö kertoo käynnistään ennestään tuntemattomassa kaupunginosassa, jossa hän oli joutunut vanhempien miesten epämiellyttävän huomion kohteeksi:

Inga: Nå [stadsdel] skulle jag inte fara till om det är mörkt och gå ensam där. För att jag har varit en gång, där på kvällen och det var helt konstigt. [...] Alltså alla bara var jättekonstiga där. Och det var, jag var typ 12 [år] då. Och sedan så vad det några vuxna gubbar, som typ visade att vi skulle komma in i deras bil. ... Och sedan [--] så var det typ någon helt sådan som vi inte kände, som började ropa åt oss. Och typ säga något [--] det var sådär otrevliga saker. Och sedan var det just såhär gamla gubbar, som visla åt oss, som jag tyckte var jätteäckligt.

(Rannikkokaupunki, ruotsinkielinen koulu)

Kuvauksessa tytön vapaa liikkuminen kaupungissa oli kokenut takaiskun, ja samalla hän oli kerryttänyt tietoa vältettävistä tiloista. Maahanmuuttajataustaiset tytöt puolestaan kertoivat kohdanneensa rodullistamiseen perustuvaa huutelua (ks. Rastas 2007), joka paheni kansallisina juhlapäivinä, mikä käy ilmi seuraavasta aineistoesimerkistämme:

Vera: Tota mä oon ulkomaalainen ja silloin, ku suomalaiset juhlii jotain, niin yleensä joku känniläiset aika paljon juo. Ja ne ostaa paljon kaljaa tuolla ostarilla. Niin yritän aina silloin vältellä sitä paikkaa. Koska ei voi koskaan tietää. Ne aina vaan huutelee jotain, että tulitte tänne meiän maahan ja teette tätä ja tätä. Niin, äiti aina varottaa, että ei mennä ostarille, ku on jotain juhlaa tai semmosta. (Oulu, lähiökoulu)

Perheen sisälläkin saatettiin näin jakaa sukupuolittunutta ja rodullistamiseen perustuvaa tietoa vältettävistä paikoista ja ajoista. Nuoret kertoivat monia tarinoita uhkaavista tilanteista tietyissä kaupunginosissa. Kertomuksissa päihytyneet, mahdollisesti aggressiiviset aikuiset miehet rajasivat – tahallisesti tai tahattomasti – nuorten tilankäyttöä ja kuulumisen tunnetta, mikä viittasi konkreettiseen kampaaluun tietyn tilan hallinnasta (ks. myös Koskela 1999). Erityisesti tytöt olivat kokeneet tällaisia tilanteita, ja he kertoivat rajoittavansa liikkumistaan tietyissä kaupunkitiloissa tai myöhään illalla tästä syystä.

Myös pojat jakoivat epämiellyttäviä kokemuksia esimerkiksi häätämistä tai ryöstön kohteiksi joutumisista. He korostivat, että on tärkeää tietää, missä voi liikkua, milloin ja kenen kanssa – eikä ainakaan yksin (ks. Skelton 2013). Tämänkaltaiset informatiiviset ja varoittavat tarinat tuovat esiin nuorten ryhmissä jaettua kaupunkipääomaa (ks. Morrow 1999). Tietyt alueet, joilla oli nuorten mukaan yleisemminkin huono maine, koettiin ikäviksi tiloiksi. Nuorten tarinoissa jaettiin näin alakulttuurista, tiettyyn ryhmään ja alueeseen kiinnittyvää kaupunkipääomaa (vrt. Thornton 1995; Cahill 2000), joka perustui yhtäältä kokemuksiin ja toisaalta kertomuksiin, mielikuviin ja pelon ilmapiiriin (Koskela 2009). Nuoret positioivat itseään eri tarinoissa eri tavoin: varoittavissa tarinoissa yleensä joko sankareiksi, pakenijoiksi tai välttelijöiksi. Toisaalta huonomaineisissakin kaupunginosissa saattoi liikkua turvallisesti, jos tunsu paikallisia nuoria eli jos oli paikallista alakulttuurista sosiaalista kaupunkipääomaa (ks. Tolonen 2007), kuten oli alla siteeratun Miikan tapauksessa:

H: Nii jotkut sanoo, että [tiettyssä kaupunginosassa], ni vähän täytyy niinku varoo?

Sebastian: Joo no sielläki ku on porukan kaa, ni ei tartte.

H: Nii. Onks mitään sellast (aluetta) mis teitä niin-

ku vähän niinku arveluttais liikkuu tääl lähialueella?
Miikka: No ei porukan kaa missää, mut yksin joo.
Sebastian: Yksin joka paikas.

H: Yksin joka paikas oikeesti?

Sebastian: No siis illal. Tai sillee yöllä. [...] Mut on rullattu [ryöstetty] kaks kertaa. Kerran asemalla ja kerran [kaupunginosassa].

Miikka: No siis sillee ulkopuolisille illal [kaupunginosassa] ni kannattais ollu kyl porukal ei ikin yksin sillee. Mul ei oo paljoo sillee vaaraa, koska yli puolet niist tyypeist, jotka siel yleensä nykyää asemalla on, ni ne on mun vanhoi luokkalaisii.

(Helsinki, suomenkielinen koulu)

Kontrollin ja häirinnän kohteiksi joutuminen kaupunkitilassa oli tuttua monille nuorille, ja he olivat kokeneet uhkaa, rajoittamista ja ulkopuolisuuden tunnetta niin muiden nuorten kuin aikuistenkin taholta (ks. myös Honkatukia & Svinarenko, tulossa). Kontrolli esti toisinaan nuorten vapaata liikkumista kaupunkitilassa tehden väljästä tilasta erityisen tiukkaa (Franck & Stevens 2007; Tani 2015). Kontrolli ja häirintä myös lisäsivät helposti konkreettisesti eriarvoisuutta nuorten keskuudessa, sillä ne kohdistuivat usein erityisesti maahanmuuttajataustaisiin nuoriin (ks. Rastas 2007). Rodullistamisen lisäksi häirintä oli usein sukupuolittunutta ja rajoitti erityisesti tyttöjen liikkumista (ks. Koskela 1999; 2009). Nuoret eivät kuitenkaan avoimesti kritisoi neet tai kyseenalaistaneet aikuisten kontrollia ja häirintää vaan pyrkivät pikeminkin välttelemään sitä.

Kaupunkipääoma nuorten kaupunkisuhdetta kuvaavana käsitteenä

Kuten aluksi totesimme, nuorten suhteita julkiseen kaupunkitilaan on kuvattu useiden käsitteiden kautta, muiden muassa katulukutaidon avulla (Cahill 2009), ruumiillisten esitysten kautta (Kato 2009) ja hengailun

maantieteenä (Tani 2011) sekä tarkastele-
malla kaupunkitilan käyttöä identiteetin et-
sinnän paikkana (Skelton 2013). Olemmekin
olleet inspiroituneita sosiologisen nuoriso-
tutkimuksen (ks. Shildrick 2006; Robinson
2009) lisäksi näistä humanistisen maantieteen
tavoista käsitteellistää nuorten ja kaupunkiti-
lan suhdetta (ks. myös Massey 1994; 2005),
vaikka itse valitsimme sosiologisemman kau-
punkipääoman käsitteen kuvaamaan nuorten
suhdetta kaupunkiin (vrt. Thornton 1995;
Skeggs 1997; Fangen 1999; Wierenga 2009;
Tolonen 2007).

Kaupunkipääoman käsite (vrt. Bourdieu
1997/1986), johon yhdistimme sosiaalisten
elämänpiirien ja materiaalien suhteiden
(ks. Paju 2013) analyysia, tarjosi meille mah-
dollisuuden tarkastella nuorten toimintaa
kaupunkitilassa moniulotteisesti. Sen avulla
halusimme nostaa esiin nuorten moninaisia
tietoja ja taitoja kaupunkielämästä sekä hei-
dän suhteestaan muihin toimijoihin ja itse
kaupunkitilaan. Lisäksi kaupunkipääoman
käsitteen avulla pystyimme analysoimaan
erilaisista taustoista tulevien nuorten vaih-
televia resursseja ja eriarvoistavia tekijöitä
(ks. Wierenga 2009). Kaupunkipääoma voisi
nähdäksemme toimia myös muissa tutkimus-
konteksteissa sosiaalisten ryhmien välisten
erojen tarkastelun välineenä.

Tarkastellessamme kaupunkipääoman
käsitteen avulla nuorten moninaisia suhteita
kaupunkitilaan viittasimme nuorten kerryt-
tämiin ja luomiin tietoihin ja taitoihin, jotka
liittyvät kaupunkitilan käyttämiseen 'omana
kotina', toisin sanoen oman toiminnan kent-
tänä. Tämä pääoma muodostui nuorten arki-
sen toiminnan ja liikkeen puitteissa kartutta-
mista tiedoista ja toimintamahdollisuuksista
ja välittyi kerrottujen tarinoiden välityksellä.
He jakoivat tarinoiden avulla kokemuksia,
keksivät yhdessä ratkaisuja, varoittivat toisiaan
vältettävistä tiloista ja selviytymiskeinoista
ja pyrkivät siten ottamaan haltuun kaupun-

kia omana tilanaan. (Ks. myös Cahill 2000;
Honkatukia & Svinarenko, tulossa.) Liitim-
me kaupunkipääoman kartuttamiseen myös
nuorten sosiaaliset elämänpiirit ja materiaali-
set mahdollisuudet. Sosiaalisten elämänpiiri-
en sekä kulttuuristen tietojen ja taitojen lisäksi
nuorilla oli käytössään vaihtelevia taloudellisia
resursseja, joiden turvin he tekivät valintoja
ja löysivät toimintamahdollisuuksia, kuten
harrastuksia.

Pääoma analyttisena käsitteenä toi esiin
myös nuorten keskinäisen eriarvoisuuden,
ja sen myötä heidän keskinäiset eronsa suh-
teessa kaupunkitilan käyttöön näyttäytyivät
aineistossamme suurina. Etnisyys, äidinkieli,
sukupuoli, perheen sosioekonominen asema
ja muut sosiaaliset taustatekijät heijastuivat
siihen, millaisena kaupunki nuorille näyt-
täytyi ja millaista kaupunkipääomaa heille
muodostui. HavaitSIMME tiettyjen ryhmien
tarvitsevan enemmän tietoa kaupunkinsa
tarjoamista harrastusmahdollisuuksista sekä
tukea niiden äärelle pääsemiseen. Tällaisia
ryhmiä edustivat varsinkin sellaiset maahan-
muuttajataustaiset nuoret, joiden perheillä
oli niukat taloudelliset ja sosiaaliset resurssit
sekä usein lisäksi rajalliset tiedot paikkakun-
nan tarjoamista palveluista ja tapahtumista.
Nuorten positiivisen kaupunkipääoman syn-
tymistä voisi usein edesauttaa melko pienillä
tukitoimilla, kuten jakamalla tietoa nuorten
harrastusmahdollisuuksista nuorisoalan am-
mattilaisten kautta ja tukemalla taloudellisesti
nuorten liikkuvuutta esimerkiksi matkalipuul-
la (ks. esim. Ahtee 2017).

Osa nuorista joutuikin taloudellisten re-
sursien vähyyden vuoksi rajoittamaan liik-
kumistaan kaupunkitilassa, mikä johti myös
siihen, että heidän oli vaikeampi kerryttää
monipuolista kaupunkipääomaa (ks. myös
Wierenga 2009). Huomionarvoista oli silti
myös, että raha tai sen puute ei ollut ainoa
pääomaa määrittävä tekijä. Rahan lisäksi
nuoret tarvitsivat myös sosiaalisia verkostoja:

monet heistä olivat haluttomia liikkumaan kaupungissa yksin. Niin ikään he tarvitsivat kulttuurista pääomaa eli tietoa siitä, mitä vaihtoehtoja oli tarjolla ja miten niihin pääsi: miten löytää omia tiloja kaupungissa. Nuorten elämässä kaupunkipääoma koostuikin parhaimmillaan tasapainoisesta yhdistelmästä kulttuurista, materiaalista ja sosiaalista pääomaa.

Erilaiset kaupungit ja asuinalueet tarjosivat vaihtelevia tiloja ja toimintamahdollisuuksia nuorille, ja ne merkityksellistyivät tutkimuksemme osallistuneiden nuorten puheessa eri tavoin. Tarinoiden avulla nuoret jakoivat keskenään tietoa siitä, mitä kaupungissa tai asuinalueella tapahtuu, missä ja keiden kanssa kannattaa liikkua ja miten kannattaa toimia eri tilanteissa. Samalla he muodostivat arvotuneita käsityksiä suotavasta tai ei-toivotusta toiminnasta.

Monelle pääkaupunkiseudun nuorelle oli luontevaa viettää aikaansa sukkuloiden ympäri kaupunkia harrastuspaikoissa ja tavaten toisia nuoria kauppakeskuksissa tai risteysasemilla. Nuorten kaupunkipääoman muotoutumista edesauttoivat erilaiset avoimet ja väljät kaupunkitilat, joissa monenlainen toiminta oli mahdollista (vrt. Franck & Stevens 2007; Tani 2015). Osa haastattelemistamme kaupunkialueiden nuorista pysytteli kuitenkin pääosin lähialueellaan, mihin vaikuttivat monet seikat: vahva paikallisisentiteetti, rahan puute, vähäiset tiedot kaupungin tarjonnasta, sosiaalisten suhteiden ohuus ja vaarojen välttely (ks. myös Shildrick 2006; Robinson 2009). Pienemmissä kaupungeissa ja eristyneemmällä asuinalueilla, joilla nuorille oli tarjolla vain vähän vapaa-ajanviettopaikkoja ja julkisia liikenneyhteyksiä (ks. myös Armila ym. 2016; Armila ym. tulossa), he etsiytyivät kotien lisäksi erilaisille katvealueille kuten parkkipaikoille tai urheilukentille.

Nuorten suhde kaupunkitilaan oli viirtynyt erilaisten neuvotteluiden kautta.

Nuoret joutuvat usein huomioimaan, että aikuiset pyrkivät kontrolloimaan heitä iän, sukupuolen tai rodullistamisen perusteella. Analyysissamme nousi esiin nuorten kokemana sukupuoleen, kieleen ja/tai rodullistamiseen liittyvä häirintä (ks. myös Aaltonen 2006; Rastas 2007). Analyysimme toi esiin myös toisten nuorten taholta tulleen kontrollin ja väkivallan. Nuoren kaupunkipääomaan kuului olennaisena tietoa siitä, missä voi liikkua, mihin aikaan ja kenen kanssa. Kaupunkipääoman erittely toi esiin yhtäältä nuorten luovuuden suhteessa kaupunkitilaan ja sen, että he itse tuottivat muun muassa tarinoiden avulla pääomaa eivätkä vain 'vastaanottaneet' sitä (ks. Morrow 1999).

Nuorten hallussa olevan pääoman muodot vaihtelivat. Alakulttuurinen kaupunkipääoma (vrt. Thornton 1995) kiinnittyi tiettyyn ryhmään tai kaupunginosaan, mutta monilla nuorilla oli myös yleisempää tietoa kaupungista ja sen toiminnasta, joka oli käyttökelpoista kaupunkipääomaa laajalla alueella. Nuorten kyky hyödyntää kaupunkia oli keskeistä: sen avulla he löysivät itselleen mahdollisimman miellyttävät kaupunkitilat, kuulumisen tavat ja arkiset reitit. Nuorten yleiset tiedot kaupungista tuottivatkin kaupunkikansalaisuutta, joka ilmeni toimijuutena ja tunteena kuulumisesta kaupunkiin (Gordon 2007).

Viitteet

- 1 Bourdieun teksteissä taloudellinen pääoma viittaa varallisuuteen ja taloudelliseen tilanteeseen. Kulttuurinen pääoma voi ilmetä ruumiillisuuden kautta, suhteessa tavaramaailmaan tai (koulutus)instituutioihin. Sosiaalinen pääoma sisältää yksilön käytettävissä olevat potentiaaliset ja aktuaaliset sosiaaliset suhteet. Pääoman eri lajit legitimoituvat merkittäviksi symbolisen pääoman kautta, joka kietoutuu yhteiskunnalliseen valtaan. Pääoman lajit tulevat pääomiksi, jos ne pystyy muuttamaan taloudelliseksi pääomaksi (Ks. Bourdieu 1997/1986; Siisiäinen 2003.)
- 2 Nuoret ajassa -tutkimushanke on Nuorisotutki-

musverkoston koordinoima laadullinen pitkitäistutkimus, jossa tavoitteena on seurata vuonna 2000 syntyneiden nuorten elämänpolkuja peruskoulusta nuoreen aikuisuuteen. Hanketta toteutetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston tutkijoiden kanssa.

- 3 Karttatyöpaja on osallistava laadullinen tutkimusmenetelmä (ks. mm. Pyyry 2015), joka perustuu näkemykselle nuorista aktiivisina toimijoina. Tavoitteena on tasoiittaa valtasuhteita tutkijan ja tutkittavien välillä ja tuottaa näin monipuolista vuorovaikutusta (ks. myös Ruusuvuori & Tiittula 2005). Karttatyöskentelyä on käytetty hieman eri muodoissa mm. kaupunkisuunnittelun osallisuushankkeissa (Dennis 2006) ja tutkittaessa lasten ja nuorten käsityksiä kaupungista (Morrow 2001; Stenvall ym. 2015; ks. myös kuvien käytöstä Tani 2011; kuvien ja GPS:n käytöstä Ponto 2017). Karttatyöskentelyssä käytimme aluksi paperisia, myöhemmin sähköistä karttasovellusta tablettitietokoneilla.
- 4 Emme esitä karttakollaaseja tässä, koska se saattaisi vaarantaa nuorten anonymiteetin.
- 5 Karttapajoja ja niihin liittyviä haastatteluja ovat Sinikka Aapola-Karin, Tarja Tolosen ja Matilda Wrede-Jäntin lisäksi olleet toteuttamassa tutkijat Tomi Kiilakoski ja Antti Kivijärvi, ja osassa Helsingissä toteutetuissa karttapajoissa mukana olivat myös tutkija Noora Hästbacka Nuorisotutkimusverkostosta sekä Helsingin kaupungin nuorisotoimen työntekijät Anna Anttila, Jenni Kiviniemi ja Sanni Laine.
- 6 Kaikkien nuorten nimet on muutettu. Merkintä ”H” tarkoittaa haastattelijaa. Lainauksia on osin editoitu kirjakielelle luettavuuden parantamiseksi.
- 7 Kaksi helsinkiläistyttöä kertoo, että jos he haluaisivat yleisesti ottaen tavata muita nuoria, he voivat liikkua tietyssä kaupunginosassa tai ostoskeskuksessa, mutta jos he haluavat kuulla ruotsia, niin menevät tiettyyn kahvilaan kaupungin keskustassa.
- 8 Dösa tarkoittaa Helsingin slangissa bussia.
- 9 Helsinkiläispojat kertovat, miten skeittaaja liikkuu laajasti ympäri kaupunkia, ja miten hän lähes ’asuu’ metrossa, koska jokaisella asemalla on skeittausmahdollisuuksia.

Lähteet

- Aaltonen, Sanna (2006) *Tytöt, pojat ja sukupuolinen häirintä*. Helsinki: Yliopistopaino, Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 69.
- Aaltonen, Sanna (2010) Mopojen merkityksiä poikien arjessa. *Nuorisotutkimus* 28 (2), 103–107.
- Aaltonen, Sanna & Kivijärvi, Antti & Peltola, Marja & Tolonen, Tarja (2011) Ystävyydet. Teoksessa Mirja Määttä & Tarja Tolonen (toim.) *Otettu, annettu, itsetehty. Nuorten vapaa-aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/ Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112, 29–56.
- Ahtee, Eeva (2017) *Harrastus on nuorten oma juttu. Ideoita nuoriso-ohjaajille harrastusten pariin ohjaamiseen, kouluyhteistyöhön ja alueelliseen nuorisotyöhön*. Helsingin kaupunki. http://vapari.munstadi.fi/files/2017/06/Hyva_vapaa_aika_opas_netti.pdf. (Viitattu 5.8. 2018.)
- Armila, Päivi & Halonen, Terhi & Käyhkö, Mari (toim.) (2016) *Reunamerkitöjä Hylkysyrjästä. Nuorten elämänraameja ja tulevaisuudenkuvia harvaanasutulla maaseudulla*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 178.
- Armila, Päivi, Käyhkö, Mari & Pöytä, Ville (2018) Syrjäkylien pojat: Kaveruutta ja kilometrejä, teoksessa Tuija Huuki & Antti Kivijärvi & Harry Lunabba (toim.) *Poikatutkimus*. Tampere, Vastapaino, 261–286.
- Back, Les (1996) *New ethnicities and urban culture. Racism and Multiculture in Young Lives*. London: Routledge.
- Berg, Päivi (2012) Kunnan kansalaisia kasvattamassa – vanhempien ja valmentajien näkemyksiä kodin ja urheiluseuran kasvatustehtävistä. *Nuorisotutkimus* 30 (4), 34–52.
- Blerk, Lorraine van (2013) New street geographies. The impact of urban governance on the mobilities of Cape Town’s street youth. *Urban Studies*, 50 (3), 556–573.
- Bourdieu, Pierre (1984) *Distinction. A social critique of the judgement of taste*. London: Routledge.
- Bourdieu, Pierre (1990) *The Logic of Practice*. California: Stanford University Press.
- Bourdieu, Pierre (1997/1986) The Forms of Capital. Teoksessa A. H. Halsey & Hugh Lauder & Phillip Brown & Amy Stuart Wells (toim.) *Education, Culture, Economy, Society*. Oxford: Oxford University Press, 46–58.
- Bullen, Elizabeth & Kenway, Jane (2004) Subcultural capital and female ‘underclass?’ A Feminist response to underclass discourse. *Journal of Youth*

- Studies* 7(2), 141–153.
- Cahill, Caitlin (2000) Street Literacy: Urban Teenagers' Strategies for Negotiating their Neighbourhood. *Journal of Youth Studies* 3(3), 251–277.
- Clarke, John & Hall, Stuart & Jefferson, Tony & Roberts, Brian (1986/1976) Subcultures, cultures and class. A theoretical overview. Teoksessa Stuart Hall & Tony Jefferson (toim.) *Resistance Through Rituals. Youth Subcultures in post-war Britain*. London: Hutchinson, 9–74.
- Dennis, Samuel F. (2006) Prospects for Qualitative GIS at the Intersection of Youth Development and Participatory Urban Planning. *Environment and Planning* 38 (11), 2039–2054.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (2005) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Fangen, Katrine (1999) *Pride and Power. A Sociological Study of the Norwegian Radical Nationalistic Underground Movement*. Oslo: Universitet i Oslo.
- Franck, Karen A. & Stevens, Quentin (2007) Tying down loose space. Teoksessa Karen A. Franck & Quentin, Stevens (toim.) *Loose space: possibility and diversity in urban life*. London: Routledge. 1–33.
- Gordon, Tuula (2007) Urban citizenship. Teoksessa William T. Pink & George W. Noblit (toim.) *International handbook of urban education*. Dordrecht: Springer, 447–462.
- Gordon, Tuula & Hynninen, Pirkko & Lahelma, Elina & Metso, Tuija & Palmu, Tarja & Tolonen, Tarja (2006) Collective ethnography, joint experiences and individual pathways. *Nordisk Pedagogik* 26(1), 3–15.
- Harinen, Päivi (2010) Skeittaripoika se laudallansa... Liikunnan muuttuvat merkitykset ja maisemat. *Kasvatus & Aika* 4(2), 99–108.
- Helsinki alueittain 2016*. Helsingin kaupungin tietokeskuksen julkaisuja 2017. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/17_03_27_Helsinki_alueittain_2016_Tikkanen.pdf. (Viitattu 22.11. 2017.)
- Holland, Janet & Reynolds, Tracey & Weller, Sue (2007) Transitions, Networks and Communities: The Significance of Social Capital in the Lives of Children and Young People. *Journal of Youth Studies* 1(10), 97–116.
- Honkatukia, Päivi & Svnarenko, Arseniy (tulossa) Intergenerational encounters on the metro: young people's perspectives on social control in the media city. *Emotion, Space and Society*. Hyväksytty.
- Hyvärinen, Matti (2014) Haastattelukertomuksen analyysi. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Pirjo Nikander & Matti Hyvärinen (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino 90–118.
- Isotalo, Anu (2015) *Mistä on hyvät tytöt tehty? Soma-litytöt ja maineen merkitykset*. Turun yliopisto. <http://www.utupub.fi/handle/10024/113010>. (Viitattu 22.11. 2017.)
- Kato, Yuki (2009). Doing consumption and sitting cars: adolescent bodies in suburban commercial spaces. *Children's Geographies* 7(1), 51–56.
- Kivijärvi, Antti (2015) *Etnisyyden merkityksiä nuorten arjessa. Tutkimus maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön nuorten kohtaamisista nuorisotyön kentillä*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 162.
- Komonen, Pauli (2012) Graffitimaalarin vaihteet alakulttuurissa ja toiminnan luonne. Teoksessa Mikko Salasuo & Janne Poikolainen & Pauli Komonen (toim.) *Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 124, 169–198.
- Korkiamäki, Riikka (2013) *Kaveria ei jätetä! Sosiaalisen pääoma nuorten vertaisuuhteissa*. Tampere: Tampere University Press.
- Koskela, Hille (1999) 'Gendered Exclusions': Women's Fear of Violence and Changing Relations to Space. *Geografiska Annaler. Series B, Human Geography* 81(2), 111–124.
- Koskela, Hille (2009) *Pelkokierre*. Helsinki: Gaudamus.
- Kullman, Kim & Strandell, Harriet & Haikkola, Lotta (2012) Lapsuuden muuttuvat tilat. Näkökulmia lapsuuteen 2000-luvulla. Teoksessa Harriet Strandell & Kim Kullman & Lotta Haikkola (toim.) *Lapsuuden muuttuvat tilat*. Tampere: Vastapaino, 9–26.
- Kullman, Kim (2012) Tilan ystävät. Koulumatkalaiset ja kaupungin etiikka. Teoksessa Harriet Strandell & Lotta Haikkola & Kim Kullman (toim.) *Lapsuuden muuttuvat tilat*. Tampere: Vastapaino, 237–260.
- Kuusisto-Arponen, Anna-Kaisa & Tani, Sirpa (2009) Hengailun maantiede. Arjen kaupunki nuorten olemisen tilana. *Alue ja ympäristö* 38(1), 51–58.
- Lehtonen, Mikko & Rantanen, Pekka & Valkonen, Jarno (2008) Toimittajien saatesanat. Teoksessa Mikko Lehtonen & Pekka Rantanen & Jarno Valkonen (toim.) *Doreen Massey, Samanaikainen tila*. Tampere: Vastapaino, 7–12.
- Latour, Bruno (1999) *Pandora's hope: essays on the reality of science studies*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Lindbäck, Jonas & Sernhede, Ove (2013) Divided city – divided school: Upper secondary school students and urban space. Teoksessa Gestur

- Gudmunsson & Dennis Beach & Viggo Vestel (toim.) *Youth and marginalization. Young people from immigrant families in Scandinavia*. London: Tufnell Press, 155–179.
- Lähtenmaa, Jaana (2000) *Myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 14.
- Massey, Doreen (1994) *Space, place and gender*. Cambridge: Polity Press.
- Massey, Doreen (2005) *For Space*. London: Sage Publications.
- Morrow, Virginia (1999) Conceptualising Social Capital in Relation to the Well-being of Children and Young People: A critical overview. *Sociological Review* 47 (4), 744–765.
- Morrow, Virginia (2001) Using qualitative methods to elicit young people's perspectives on their environments: Some ideas for community health initiatives. *Health Education Research* 16(3), 255–268.
- Myllyniemi, Sami (2009) *Aika vapaalla. Nuorten vapaa-aikatutkimus 2009*. Helsinki: Nuorisosiain neuvottelukunta, Opetusministeriö & Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 40 & Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 92.
- Mäenpää, Pasi & Stadipiiri (toim.) (2000) *URBS. Kirja Helsingin kaupunkikulttuurista*. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus ja Edita, 17–31.
- Määttä, Mirja & Tolonen, Tarja (toim.) (2011) *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa aika tänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 112.
- Paju, Elina (2013) *Lasten arjen ainekset. Etnografinen tutkimus materiaalisuudesta, ruumiillisuudesta ja toimijuudesta päiväkodissa*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- Piispa, Mikko (2012) "Kaikki halus Comptoniin" – ekskursio graffitilämykseen. Teoksessa Mikko Salasuo & Janne Poikolainen & Pauli Komonen (toim.) *Katukulttuuri. Nuorisoesiintymiä 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 124, 199–217.
- Plummer, Ken (1995) *Telling Sexual Stories. Power, Change and Social Worlds*. London & New York: Routledge.
- Ponto, Heli (2017) *Young people's everyday lives in the city: living and experiencing daily places*. Helsinki: University of Helsinki, Department of Geosciences and Geography publications A 52.
- Pyry, Noora (2012) Nuorten osallisuus tutkimuksessa. Menetelmällisiä kysymyksiä ja vastausyrityksiä. *Nuorisotutkimus* 30(1), 35–53.
- Pyry, Noora (2015) *Hanging out with young people, urban spaces and ideas: Openings to dwelling, participation and thinking*. Helsinki: University of Helsinki, Department of Teacher Education, Research Report 374.
- Rannikko, Anni (2018) *Kamppailua kunnioituksesta. Vaihtoehtoliikunnan alakulttuurien moraaliset järjestykset*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 201.
- Rastas, Anna (2007) *Rasismi lasten ja nuorten arjessa*. Tampere: Tampere University Press.
- Robinson, Cara (2009) Nightscapes and leisure spaces: an ethnographic study of young people's use of free space. *Journal of Youth Studies* 12 (5), 501–514.
- Ruusuvuori, Johanna & Tiittula, Liisa (2005) Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Liisa Tiittula & Johanna Ruusuvuori (toim.) *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino, 22–56.
- Saarikkomäki, Elsa (2017) *Trust in public and private policing: Young people's encounters with the police and private security guards*. Helsinki: University of Helsinki. Institute of Criminology and Legal Policy, Research Report 3/2017.
- Saarikangas, Kirsi (2003) Nuorten lähiöt. Teoksessa Sinikka Aapola-Kari & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 32. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Nuorisotutkimusseura, 397–417.
- Shildrick, Tracey (2006) Youth culture, subculture and the importance of neighbourhood. *Young: Nordic Journal of Youth Research* 14 (1), 61–74.
- Sibley, David (1995) *Geographies of Exclusion: Society and Difference in the West*. London: Routledge.
- Siisiäinen, Martti (2003) *Yksi käsite, kaksi lähestymistapaa: Putnamin ja Bourdieun sosiaalinen pääoma*. *Sosiologia* 40(3), 204–216.
- Skeggs, Beverley (1997) *Formations of Class and Gender. Becoming Respectable*. London: Sage Publications.
- Skeggs, Beverley (2004) *Class, Self, Culture*. London: Routledge.
- Skelton, Tracey & Gough, Katherine V. (2013) Introduction: Young People's Im/mobile Urban Geographies. *Urban Studies* 50(3), 455–466.
- Skelton, Tracey (2013) Young people's Urban Im/mobilities: Relationality and Identity Formation. *Urban Studies* 50(3), 467–483.
- Stenvall, Elina & Korkiamäki, Riikka & Kallio, Kirsi Pauliina (2015) Arjen moninaisuuden tavoittaminen tutustumisen kautta. Teoksessa Jouni Häkli & Kirsi Pauliina Kallio & Riikka Korkiamäki (toim.)

- Myönteinen tunnistaminen*. Helsinki: Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, julkaisuja 171, 39–64.
- Sulkunen, Pekka (1990) Ryhmähaastattelujen analyysi. Teoksessa Klaus Mäkelä (toim.) *Kvalitatiivinen aineiston analyysi ja tulkinta*. Helsinki, Gaudeamus. 264–285.
- Tani, Sirpa (2011) Oikeus oleskella? Hengailua kaupakeskuksen näkyvillä ja näkymättömillä rajoilla. *Alue ja ympäristö* 40(2), 3–16.
- Tani, Sirpa (2015) Loosening/tightening spaces in the geographies of hanging out. *Social & Cultural Geography* 16(2), 125–145.
- Thomson, Joanne L. & Philo, Chris (2004) Playful spaces? A social geography of children's play in Livingston, Scotland. *Children's Geographies* 2(1), 111–130.
- Thornton, Sarah (1995) *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital*. Hannover and London: Wesleyan University Press, University Press of New England.
- Tilastokeskus (2018) *Väestötilastot*. Saatavilla: http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/statfin_vaerak_pxt_005_fi.px/table/tableViewLayout2/?rxid=3c681cf7-2386-4a0f-8b11-3e8ab1517fa0. (Viitattu 14.2.2018).
- Tolonen, Tarja (2007) Social and cultural capital meets youth research. Teoksessa John Bynner & Helene Helve (toim.) *Capitals, Identities and Cultures of Young People*. London: Tufnell Press, 29–42.
- Tolonen, Tarja (2010) Yhteiskuntaluokan ja paikallisuuden merkitys nuorten ryhmien ja tyylien muotoutumisessa. *Nuorisotutkimus* 28(2), 3–22.
- Tolonen, Tarja (2017) Young people and local power geometries. The intertwining of social class, gender and ethnicity in public spaces. Teoksessa William T. Pink & George W. Noblit (toim.) *Second International Handbook of Urban Education. Scandinavian part*: Öhrn, E. & Weiner, G. (Toim.) Springer, 755–774.
- Tuan, Yi-Fu (1977) *Space and place. The perspectives of experience*. London: Edward Arnold Publishers limited.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2009) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Valtonen, Anu (2005) Ryhmäkeskustelut – millainen metodi? Teoksessa Johanna Ruusuvaara & Liisa Tiittula (toim.) *Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus*. Tampere: Vastapaino. 223–241.
- Wierenga, Ani (2009) *Young people making a life*. New York: Palgrave Macmillan.